

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
 (О.Б.Жильцов)
«   »   2023 р.

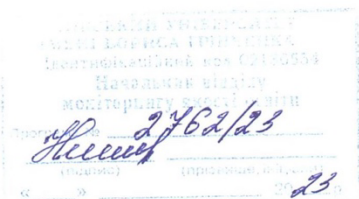
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія розвитку: онтогенез і дизонтогенез»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	другого (магістерського) рівня (назва освітнього рівня, ОКР)
освітніх програм	016.01.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації	016.01 Логопедія (назва спеціалізації)

Київ – 2023

Розробники:

Супрун Ганна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладач:

Супрун Ганна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто й затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 30 серпня 2022 р. № 18

Завідувач кафедри (Олена МАРТИНЧУК)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 016.01.01 Логопедія
(назва освітньої програми)

30 серпня 2022 р.

Керівник освітньої програми (Наталія ЛОПАТИНСЬКА)

Робочу програму перевірено

01.09.2022 р.

Заступник директора/декана (Роман ПАВЛЮК)

Пролонговано:

на 20 23/20 24 н.р. О. Мартинчук «28» серпня 2023 р. Протокол № 14
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Змістовий модуль «Психологія розвитку: онтогенез, дизонтогенез»		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6 / 180 год	
Курс	2,3	2,3
Семестр	3,5,6	3,5,6
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин, в тому числі:	180	180
Аудиторні	84	24
Модульний контроль	12	12
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	84	144
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити з базовими засадами психології розвитку в умовах онтогенезу та дизонтогенезу, сформувані теоретичні знання щодо психологічних особливостей розвитку особистості в умовах онтогенезу та дизонтогенезу; практичні навички використання цих знань у логопедичній роботі особами з психофізичними порушеннями у різні вікові періоди.

Завдання навчальної дисципліни

Відповідно до Освітньо-професійної програми 016.00.01 Логопедія підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта, дисципліна «Психологія розвитку: онтогенез, дизонтогенез» забезпечує формування таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

2) спеціальні компетентності:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

- СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.
- СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб з особливими освітніми потребами.
- СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.
- СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.
- СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.
- СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.
- СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- СКУ-18. Здатність до інтеграції та реалізації знань про закономірності та особливості мовленнєвого розвитку в онтогенезі та дизонтогенезі; взаємозв'язок мовлення, мислення і свідомості; психолінгвістичні основи мовленнєвої діяльності як основи реалізації стратегій логопедичного впливу у різні вікові періоди.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до Освітньо-професійної програми 016.00.01 Логопедія підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта, дисципліна «Психологія розвитку: онтогенез, дизонтогенез» забезпечує оволодіння такими програмовими результатами навчання:

- РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.
- РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.
- РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.
- РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.
- РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.
- РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

PH17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

PH18. Застосовувати у професійній діяльності базові знання про клінічні підходи до визначення труднощів функціонування дитячого організму при типовому та порушеному розвитку; особливості діяльності центральної нервової системи та вищих психічних функцій; визначення локалізації мовленнєвих зон кори головного мозку та механізми порушень при їх ураженні для забезпечення ефективного логопедичного впливу при дизонтогенезі у різні вікові періоди.

PH19. Інтегрувати у професійну діяльність знання про закономірності та особливості мовленнєвого розвитку в онтогенезі та дизонтогенезі; взаємозв'язок мовлення, мислення і свідомості; психолінгвістичні основи мовленнєвої діяльності для реалізації стратегій логопедичного впливу у різні вікові періоди.

PHY23. Розуміти важливість відповідального ставлення до здоров'я та уміти раціонально використовувати ресурси особистості.

PHY25. Демонструвати соціально-відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»							
Змістовий модуль 1. «Теоретичні основи психології розвитку та психічний розвиток у несприятливих умовах»							
Тема 1. Теоретичні засади психології розвитку та вікової періодизації.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Загальнотеоретичні проблеми психічного розвитку в несприятливих умовах.	6	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	18	4	4	-	-	-	8
Змістовий модуль 2. «Цілісний розвиток в умовах онтогенезу та дизонтогенезу в ранньому та дошкільному віці»							
Тема 3. Напрями розвитку в дитинстві. Комунікативно-мовленнєвий розвиток і спілкування.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 4. Перший рік життя в умовах сприятливого розвитку та при дизонтогенезі.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 5. Ранній вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 6. Дошкільний вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. Готовність до навчання.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку в ранньому та дошкільному віці	6	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	42	10	10	-	-	-	20
Всього за навчальним планом:	60	14	14	-	-	-	28
«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ: ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»							
Змістовий модуль 1. «Цілісний розвиток в умовах онтогенезу та дизонтогенезу молодших школярів»							
Тема 1. Зміст напрямів розвитку молодших школярів в онтогенезі та дизонтогенезі.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Навчальні труднощі та шкільна дезадаптація у початковій школі.	6	2	2	-	-	-	4

Тема 3. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку молодших школярів.	6	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6				12
Змістовий модуль 2. «Період дорослішання в умовах онтогенезу та дизонтогенезу»							
Тема 4. Зміст напрямів розвитку в період дорослішання в онтогенезі та дизонтогенезі.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 5. Психологічні новоутворення підліткового віку.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 6. Акцентуації характеру в підлітковому віці.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку підлітків та юнаків	6	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	8	-	-	-	16
Всього за навчальним планом	60	14	14	-	-	-	28
«ПСИХОЛОГІЯ ДОРОСЛОСТІ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»							
Змістовий модуль 1. «Період дорослості: успішна соціалізація та дезадаптації»							
Тема 1. Загальна характеристика періоду дорослості. Дискурс онтогенетичного та дизонтогенетичного сценаріїв	6	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Рання дорослість: стабільний розвиток та вікові кризи.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 3. Проблеми психічного здоров'я та соціальної дезадаптації в дорослому віці	6	2	2	-	-	-	4
Тема 4. Психодіагностика особистості в дорослому віці	6	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	8	-	-	-	16
Змістовий модуль 2. «Похилий вік: психологічні здобутки та психічне здоров'я»							
Тема 5. Старість: зміна значущості напрямів розвитку.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 6. Психічне та фізичне здоров'я та реалізація мудрості.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 7. Особливості психодіагностики осіб похилого віку	6	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-	-	-	12
Всього за навчальним планом	60	14	14	-	-	-	28
Всього з дисципліни	180	42	42	-	-	-	84

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»							
Змістовий модуль 1. «Теоретичні основи психології розвитку та психічний розвиток у несприятливих умовах»							
Тема 1. Теоретичні засади психології розвитку та вікової періодизації.	8	2	-	-	-	-	6
Тема 2. Загальнотеоретичні проблеми психічного розвитку в несприятливих умовах.	8	-	2	-	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом	18	2	2	-	-	-	12
Змістовий модуль 2. «Цілісний розвиток в умовах онтогенезу та дизонтогенезу в ранньому та дошкільному віці»							
Тема 3. Напрями розвитку в дитинстві. Комунікативно-мовленнєвий розвиток і спілкування. Тема 4. Перший рік життя в умовах сприятливого розвитку та при дизонтогенезі. Тема 5. Ранній вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу.	22	2	-	-	-	-	20
Тема 6. Дошкільний вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. Готовність до навчання. Тема 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку в ранньому та дошкільному віці.	18	-	2	-	-	-	16
Модульний контроль	2						
Разом	42	4	4	-	-	-	36
Всього за навчальним планом:	60	4	4	-	-	-	48
«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ: ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»							
Змістовий модуль 1. «Цілісний розвиток в умовах онтогенезу та дизонтогенезу молодших школярів»							
Тема 1. Зміст напрямів розвитку молодших школярів в онтогенезі та дизонтогенезі.	10	2	-	-	-	-	8
Тема 2. Навчальні труднощі та шкільна дезадаптація у початковій школі. Тема 3. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку молодших школярів.	14	-	2	-	-	-	12

Модульний контроль	2						
Разом	26	2	2				20
Змістовий модуль 2. «Період дорослішання в умовах онтогенезу та дизонтогенезу»							
Тема 4. Зміст напрямів розвитку в період дорослішання в онтогенезі та дизонтогенезі. Тема 5. Психологічні новоутворення підліткового віку.	16	2	-	-	-	-	14
Тема 6. Акцентуації характеру в підлітковому віці. Тема 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку підлітків та юнаків	16	-	2	-	-	-	14
Модульний контроль	2						
Разом	34	2	2	-	-	-	28
Всього за навчальним планом	60	4	4	-	-	-	48
«ПСИХОЛОГІЯ ДОРΟΣЛОСТІ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»							
«Період дорослості: успішна соціалізація та дезадаптації»							
Тема 1. Загальна характеристика періоду дорослості. Дискурс онтогенетичного та дизонтогенетичного сценаріїв Тема 2. Рання дорослість: стабільний розвиток та вікові кризи.	16	2	-	-	-	-	14
Тема 3. Проблеми психічного здоров'я та соціальної дезадаптації в дорослому віці Тема 4. Психодіагностика особистості в дорослому віці	16	-	2	-	-	-	14
Модульний контроль	2						
Разом	34	2	2	-	-	-	28
«Похилий вік: психологічні здобутки та психічне здоров'я»							
Тема 5. Старість: зміна значущості напрямів розвитку. Тема 6. Психічне та фізичне здоров'я та реалізація мудрості.	14	2	-	-	-	-	12
Тема 7. Особливості психодіагностики осіб похилого віку	10	-	2	-	-	-	8
Модульний контроль	2						
Разом	26	2	2	-	-	-	20
Всього за навчальним планом	60	4	4	-	-	-	48
Всього з дисципліни	180	12	12	-	-	-	144

5. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1 «ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ТА ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК У НЕСПРИЯТЛИВИХ УМОВАХ»

Тема 1: Теоретичні засади психології розвитку та вікової періодизації (2 год.)

Предмет психології розвитку. Закономірності психічного розвитку. Завдання вікової психології. Рушійні сили розвитку. Показники психічного розвитку (самосвідомість, спрямованість особистості, діяльність, довільність). Вікова періодизація. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність та психологічні новоутворення. Напрями розвитку: фізичний, психічний, когнітивний, комунікативно-мовленнєвий, особистісний, міжособистісний (соціалізація).

Ключові слова: розвиток, психічний розвиток, соціалізація, особистість, індивід, індивідуальність, вік, вікова періодизація.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 2; 3; 5]

Додаткова [1; 2; 3; 5; 6]

Тема 2: Загальнотеоретичні проблеми психічного розвитку в несприятливих умовах (2 год.)

Сутність феномену порушення розвитку (онтогенез та дизонтогенез). Структура порушення розвитку. Чинники порушень психічного розвитку. Класифікація порушень психічного розвитку (види дизонтогенезу). Діти з порушеннями психофізичного розвитку (сучасна термінологія спеціальної психології, стереотипи суспільства, медичний та психологічний підходи). Типи дизонтогенезу. Характеристика понять: норма, патологія, порушення, інвалідність. Концепція нормалізації життя. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку.

Ключові слова: спеціальна психологія, онтогенез, дизонтогенез, структура порушення, норма, патологія, інвалідність.

Рекомендовані джерела:

Основна [4]

Додаткова [7; 8; 11]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ЦІЛІСНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ В РАНЬОМУ ТА ДОШКІЛЬНОМУ ВІСІ»

Тема 3: Напрями розвитку в дитинстві. Комунікативно-мовленнєвий розвиток та спілкування (2 год.)

Основні сфери розвитку дитини: фізична, когнітивна, емоційно-вольова, поведінкова. Співвіднесення сфер розвитку та компетентностей у ранньому та дошкільному віці. Комунікація та спілкування. Етапи становлення потреби у спілкуванні. Комунікативно-мовленнєвий розвиток у дитинстві.

Ключові слова: психічний розвиток, сфери психічного розвитку, комунікація, мовлення, потреба у спілкуванні.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 4; 5]

Додаткова [1; 2; 4; 6; 9]

Тема 4. Перший рік життя в умовах сприятливого розвитку та дизонтогенезу (2 год.)

Дозрівання та розвиток новонародженого. Криза новонародженості. Комплекс пожвавлення. Психомоторний розвиток дитини 1 року життя як комплексний показник розвитку. Значення першого року життя для психічного розвитку та подальшої соціалізації особистості. Особливості розвитку дитини на першому році життя за напрямками: фізичний, психічний, комунікативно-мовленнєвий, особистісний, соціалізація. Безпосереднє емоційне спілкування немовляти. Особливості психомоторного розвитку дітей 1 року життя при різних типах дизонтогенезу (загальний порівняльний огляд). [Неврологічні маркери порушення розвитку дітей першого року життя.](#)

Ключові слова: криза новонародженого, комплекс пожвавлення, психомоторний розвиток 1 року життя, типи дизонтогенезу.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 2; 4; 5]

Додаткова [3; 7; 9]

Тема 5. Ранній вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу (2 год.)

Ранній вік – вік сенсомоторного інтелекту. Значення сенсорного та моторного досвіду для успішного цілісного розвитку дитини від 1 до 3 років. Ранній вік – період відкриття властивостей та функцій предметів. Особливості соціально-емоційного розвитку дітей раннього віку. Емоційно-практична форма спілкування та предметно-маніпулятивна діяльність. Становлення «Я» та самосвідомості. Перша соціалізація в родині. Криза трьох років. [«Червоні прапорці»](#) розвитку дітей до 3 років. [Ознаки порушення слуху](#) у дітей до 3 років.

Ключові слова: сенсомоторний розвиток, емоційно-практична форма спілкування, криза трьох років, соціалізація.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4; 5]

Додаткова [1; 2; 6; 9; 10; 12; 13; 14]

Тема 6. Дошкільний вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. Готовність до навчання (2 год.)

Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність та психологічні новоутворення в дошкільному віці. Розвиток самосвідомості та соціалізація в дитячому колективі. Комунікативно-мовленнєвий та пізнавальний розвиток. Готовність до навчання (фізіологічна, психологічна та когнітивна) як підсумок розвитку дитини дошкільного віку.

Ключові слова: молодший дошкільний вік, середній дошкільний вік, старший дошкільний вік, готовність до навчання.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4; 5]

Додаткова [1; 2; 6; 9; 10; 12; 13; 14]

Тема 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку (2 год.)

Оцінювання нервово-психічного розвитку дітей раннього віку. Методи психодіагностики у ранньому віці (стандартизоване спостереження, експертне оцінювання, інтерв'ю, анкетування). Методика Манової-Томової комплексної оцінки сфер розвитку дитини раннього віку. Діагностика пізнавальної, соціально-емоційної, психомоторної сфер розвитку дошкільників. Вивчення ігрової діяльності в дошкільний період. Таблиці сенсомоторного розвитку Е. Кіпхарда. Методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку (Стадненко Н.М. та інші). Показники готовності/неготовності до навчання (когнітивний, соціальний, психофізичний та психологічний компоненти). Діагностика мотиваційної, емоційно-вольової та особистісно-соціальної готовності.

Ключові слова: психодіагностика, методи психодіагностики, психомоторний розвиток, сенсомоторний розвиток, готовність до навчання.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4; 5]

Додаткова [1; 2; 6; 9; 10; 12; 13; 14; 15; 16; 17]

МОДУЛЬ 2

«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

«ЦІЛІСНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ»

Тема 1. Зміст напрямів розвитку школярів в умовах онтогенезу та дизонтогенезу (2 год.)

Соціальна ситуація розвитку молодших школярів. Навчання як провідна діяльність. Становлення мотиваційної сфери. Психологічні новоутворення для періоду молодшого шкільного віку. Особливості

соціалізації в початковій школі дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Ключові слова: психологічні новоутворення, соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, навчання, шкільні навички, соціалізація.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4]

Додаткова [6; 3; 7; 8; 10; 12; 14]

Тема 2. Навчальні труднощі та шкільна дезадаптація у початковій школі (2 год.)

Труднощі навчання та шкільна неуспішність: можливі причини. Неуспішність як показник різних психологічних негараздів (мотиваційна незрілість, сімейні труднощі) або порушення когнітивних процесів (увага, мислення). Шляхи подолання неуспішності. Шкільна дезадаптація як комплексна проблема учнів початкової школи.

Ключові слова: шкільна дезадаптація, навчальна діяльність, молодші школярі, соціалізація.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4]

Додаткова [6; 3; 7; 8; 10; 12; 14]

Тема 3. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку молодших школярів (2 год.)

Особливості психолого-педагогічного вивчення молодших школярів. Діагностика пізнавальних здібностей. Діагностика особистості. Кольоровий тест Люшера. Кольоровий тест відношень. Методика «Малюнок неіснуючої тварини». Методика діагностики рівня шкільної тривожності Філіпса. Діагностика порушень особистого розвитку (ДПОР) (автор З. Карпенко).

Ключові слова: психодіагностика, молодший шкільний вік, пізнавальні здібності, соціалізація, дезадаптація.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4]

Додаткова [6; 3; 7; 8; 10; 12; 14]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ПЕРІОД ДОРОСЛІШАННЯ В УМОВАХ ОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ»

Тема 4. Зміст напрямів розвитку в період дорослішання в онтогенезі та дизонтогенезі (2 год.)

Загальна характеристика психічного та особистісного розвитку підлітку. Фізіологічні зміни організму та їх вплив на загальний розвиток у підлітковому віці. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність у підлітковому віці. Особливості підліткового віку при психофізичних порушеннях (загальний огляд).

Ключові слова: підлітковий вік, соціальна ситуація, психологічні новоутворення, порушення психофізичного розвитку.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4]

Додаткова [6; 3; 7; 8; 10; 12; 14]

Тема 5. Психологічні новоутворення підліткового віку (2 год.)

Психологічні новоутворення: самосвідомість та мотиваційна сфера підлітку. Становлення пізнавальної сфери: пам'ять, мислення, увага, мовлення. Особистісний розвиток: значення інтересів та захоплень, мотиваційна сфера. Роль самооцінки та самосвідомості у підлітковому віці.

Ключові слова: підлітковий вік, соціальна ситуація, психологічні новоутворення, порушення психофізичного розвитку.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4]

Додаткова [6; 3; 7; 8; 10; 12; 14]

Тема 6. Акцентуації характеру в підлітковому віці (2 год.)

Поняття «акцентуації характеру». Клінічний підхід до типології акцентуацій. Психологічний підхід до типології акцентуацій. Сильні та слабкі сторони різних типів акцентуацій. Патологічні зміни особистості за умови збереження акцентуацій у старші періоди розвитку.

Ключові слова: підлітковий вік, акцентуації характеру, психопатія, соціальна ситуація, психологічні новоутворення, порушення психофізичного розвитку.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4]

Додаткова [6; 3; 7; 8; 10; 12; 14]

Тема 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку підлітків та юнаків (2 год.)

Сутність понять інтелект та здібності. Характеристика тестового методу психодіагностики. Загальна характеристика тестів «Амтхауера», «Штур», «Контур», «Прогресивні матриці Равена». Труднощі у навчанні, шкільна дезадаптація у контексті діагностики інтелекту підлітків.

Ключові слова: інтелект, здібності, субтест, вербальний інтелект, невербальний інтелект, коефіцієнт інтелекту.

Рекомендовані джерела:

Основна [2; 3; 4]

Додаткова [6; 3; 7; 8; 10; 12; 14]

МОДУЛЬ 3

«ПСИХОЛОГІЯ ДОРОСЛОСТІ: ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

«ПЕРІОД ДОРΟΣЛОСТІ: УСПІШНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ДЕЗАДАПТАЦІЯ»

Тема 1. Загальна характеристика періоду дорослості. Дискурс онтогенетичного та дизонтогенетичного сценаріїв (2 год.)

Індивідуальний розвиток дорослої людини. Продовження психічного та особистісного розвитку. Прагнення до незалежності. Періодизація періоду дорослості. Проблема розвитку в дорослому віці. Професійна реалізація дорослих з інвалідністю: успішні практики та напрями розвитку суспільства.

Ключові слова: дорослість, вікові кризи, розвиток, соціалізація, самореалізація.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 5]

Додаткова [2; 3; 4; 7; 8; 10]

Тема 2. Рання дорослість: стабільний розвиток та вікові кризи (2 год.)

Загальна характеристика раннього дорослого віку. Перша і друга фази дорослості. Батьківство. Самосвідомість: центр внутрішнього світу дорослої людини (самооцінка, психологічний вік, професійна реалізація). Спонукальна сфера у ранній дорослості (настанови, мотивація до одруженості та неодруженості, професійна мотивація). Криза 30-ти років.

Ключові слова: дорослість, вікові кризи, розвиток, соціалізація, самореалізація.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 5]

Додаткова [2; 3; 4; 7; 8; 10]

Тема 3. Проблеми психічного здоров'я та соціальної дезадаптації в дорослому віці (2 год.)

Загальна характеристика зрілого дорослого віку. Проблеми зрілого дорослого віку. Життєдіяльність у дорослому віці. Ресурси Я-концепція у зрілому дорослому віці. Психічне здоров'я та соціальна дезадаптація в зрілому дорослому віці.

Ключові слова: дорослість, вікові кризи, розвиток, соціалізація, самореалізація.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 5]

Додаткова [2; 3; 4; 7; 8; 10]

Тема 4. Психодіагностика особистості в дорослому віці (2 год.)

Психодіагностика особистості періоду дорослості. Методичні засади психодіагностичного вивчення: мета, завдання та методи вивчення. Побудова логіки діагностичної процедури. Отримання, інтерпретація результатів та повідомлення висновків. Надання рекомендацій за результатами психодіагностики. Методики оцінки адаптованості (опитувальник К. Роджерса).

Методика Роршаха. Методика «Індекс ставлення до здоров'я». діагностика мотивації особистості до успіху Т. Елерса.

Ключові слова: дорослість, психодіагностика, опитувальники, особистість, соціалізація, адаптація.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 5]

Додаткова [2; 3; 4; 7; 8; 10]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

«ПЕРІОД СТАРОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНІ ЗДОБУТКИ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Тема 5. Старість: зміна значущості напрямів розвитку (2 год.)

Загальне характеристика старості. Я-концепція і розвиток особистості в період старості. Життєдіяльність і спонукальна сфера людини у старості. Пізнавальні процеси людини похилого віку. Фізіологічні обмеження і особливості поведінки людей похилого віку.

Ключові слова: старість, геронтологія, соціалізація, дегенерація, психічне здоров'я.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 5]

Додаткова [2; 3; 4; 7; 8; 10]

Тема 6. Психічне та фізичне здоров'я, реалізація мудрості (2 год.)

Проблема психічного здоров'я людей похилого віку. Емоційна сфера та задоволеність життям у старості. Реалізація мудрості як сенс життя у старості. Роль сім'ї для людини похилого віку. Особистість та здоров'я. психічні розлади людей похилого віку.

Ключові слова: старість, геронтологія, хвороба Альцгеймера, хвороба Паркінсона, деменція.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 5]

Додаткова [2; 3; 4; 7; 8; 10]

Тема 7. Особливості психодіагностики осіб похилого віку (2 год.)

Напрями психодіагностики особистості в похилому віці. Фізична та психологічна старість. Ставлення до власної старості. Тести виявлення когнітивних порушень. Тест «Індекс задоволеності життям». Опитувальник «Активність у повсякденному житті».

Ключові слова: старість, геронтологія, соціалізація, дегенерація, психічне здоров'я.

Рекомендовані джерела:

Основна [1; 5]

Додаткова [2; 3; 4; 7; 8; 10]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів:

6.1.1. Для денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	7	7	7	7	7	7
Відвідування семінарських занять	1	7	7	7	7	7	7
Робота на семінарському занятті	10	7	70	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	7	35	7	35
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50	2	50
Разом		-	169	-	169	-	169
Максимальна кількість балів: 507							
Розрахунок коефіцієнта: $k=507/100=5,07$							

6.1.2 Для заочної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	7	35	7	35
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50	2	50
Разом		-	109	-	109	-	109
Максимальна кількість балів: 327							
Розрахунок коефіцієнта: $k=327/100=3,27$							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

МОДУЛЬ 1
«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ТА ПСИХІЧНИЙ
РОЗВИТОК У НЕСПРИЯТЛИВИХ УМОВАХ»

Тема 1: Теоретичні засади психології розвитку та вікової періодизації
(4 год)

Завдання: створіть порівняльну таблицю принципів вікової та загальної психології. Після таблиці напишіть свої думки: які принципи, на вашу думку перегукуються, мають щось спільне чому? які принципи спрямовані більше на задачі окремою галузі психології? Обов'язково вкажіть, якими джерелами інформації користувались.

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді таблиці та висновків під таблицею. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми або декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані або більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні,	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять

	цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	кожного своєї ідеї чи кожного питання.	інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 2. Загальнотеоретичні проблеми психічного розвитку в несприятливих умовах (4 год)

Завдання: опрацюйте відкриті джерела та сформууйте список з 15 персоналій, які займались теоретичними та практичними проблемами спеціальної психології (10 вітчизняних, 5 закордонних). Зазначте повністю їх ім'я, по-батькові та прізвище, одну-дві наукові роботи (якщо є – посилання на роботи).

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді структурованої письмової роботи. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми або декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані або більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні, цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.

Бали	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

«ЦІЛІСНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ В РАНЬОМУ ТА ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ»

Тема 3. Напрями розвитку в дитинстві. Комунікативно-мовленнєвий розвиток та спілкування (4 год)

Завдання: ознайомтесь із вебінаром про пренатальний розвиток [«Шлях дитини від зачаття до народження»](#). Поміркуйте над тим, яке значення має спілкування матері для майбутнього становлення здорової особистості, для успішного комунікативно-мовленнєвого розвитку? Яка роль успішного формування систем та органів у цей період, особливо нервової системи?

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітко та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітко розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
бал	(1,5)	(1)	(0,5)	(0)
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
бал	(1,5)	(1)	(0,5)	(0)
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
бал	(1)	(0,75)	(0,5)	(0)
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
бал	(1)	(0,75)	(0,5)	(0)
Всього	5 балів			

Тема 4. Перший рік життя в умовах сприятливого розвитку та дизонтогенезу (4 год)

Завдання: ознайомтесь із розділом посібника [«Вікова психологія»](#) на сторінках 105-115. Напишіть тезисний конспект, розкриваючи такі

питання:

- Соціальна ситуація розвитку немовляти
- Провідна діяльність
- Потреби як рушійні сили психічного розвитку 1 року життя
- Розвиток мовлення
- Особливості зорового сприймання немовлят

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді структурованої письмової роботи. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми або декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані або більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні, цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для кожного своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 5. Ранній вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу (4 год.)

Завдання: опрацюйте запропоновані програмою джерела та підготуйте матеріал про кризу трьох років у вигляді порад батькам дітей з особливими освітніми потребами, вкажіть використані джерела інформації.

Форма подання: презентація.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність інформації	Вся інформація презентації є актуальною, повно і творчо розкриває тему завдання.	Вся інформація презентації є актуальною, повно розкриває тему завдання.	Вся інформація презентації є актуальною частково розкриває тему завдання.	Інформації не достатньо для розкриття теми завдання
бал	2	1	0,5	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено ключові моменти.	Розкрито тему та викладено основні моменти змісту.	Презентація містить деякі неповне розкриття теми.	Презентація не розкриває тему.
бал	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Виклад матеріалу є послідовним та логічним, що надає цікавості та полегшує розуміння та сприймання інформації.	Виклад матеріалу загалом є послідовним та логічним, що надає цікавості та полегшує розуміння та сприймання інформації.	Виклад матеріалу частково є послідовним та логічним.	Матеріал викладено без збереження послідовності та логічності змісту.
бал	1	0,75	0,5	0
Граматика та орфографія	Автор не допускає помилок в граматиці чи правописі, які відволікають читача від змісту.	Автор робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі, які відволікають читача від змісту.	Автор робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі, які відволікають читача від змісту.	Автор робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі, які відволікають читача від змісту.
бал	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 6. Дошкільний вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. Готовність до навчання (4 год)

Завдання: опрацюйте рекомендовані джерела до курсу та складіть опорний конспект на тему «Розвиток психічних процесів (увага, уява, мислення, пам'ять) в дошкільному віці».

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді структурованої письмової роботи. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми або декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма	Усі структурні елементи чітко описані з	Більшість структурних елементів чітко	Структурні елементи не описані або

	відповідними деталями.	відповідними деталями.	описані відповідними деталями.	з більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні, цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для кожного своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку (4 год)

Завдання: ознайомтесь із методичними матеріалами проведення діагностики дитини раннього віку. Проаналізуйте, як готується фахівець до діагностики, як аналізує та презентує результати. Напишіть есе за результатами прочитаного матеріалу.

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітке та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
бал	1,5	1	0,5	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
бал	1,5	1	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.

бал	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
бал	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

МОДУЛЬ 2

«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

«ЦІЛІСНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ»

Тема 1. Зміст напрямів розвитку школярів в онтогенезу та дизонтогенезі (4 год.)

Завдання: знайдіть у відкритих наукових джерелах україномовну статтю щодо особливостей навчання молодших школярів із порушенням розвитку; ознайомтесь, складіть конспект із відповідним посиланням.

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді структурованої письмової роботи. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми або декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані або більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0

Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні, цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 2. Навчальні труднощі та шкільна дезадаптація у початковій школі (4 год.)

Завдання: опрацюйте статтю щодо [дезадаптації молодших школярів](#) та напишіть конспект наукової роботи.

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді структурованої письмової роботи. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми або декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані або більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні, цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0

Всього	5 балів
---------------	----------------

Тема 3. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку молодших школярів (4 год.)

Завдання: опрацюйте [розділ підручника](#) про методичні основи проведення психодіагностики молодших школярів та напишіть конспект наукової роботи.

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді структурованої письмової роботи. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, і більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми або декілька фактів не містять посилання на джерело.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Структурні елементи	Усі структурні елементи чітко описані з усіма відповідними деталями.	Усі структурні елементи чітко описані з відповідними деталями.	Більшість структурних елементів чітко описані з відповідними деталями.	Структурні елементи не описані або більшість не має достатньої деталізації.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Дані	Професійний вигляд та точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне представлення даних у таблицях та/або схемах. Дані маркуються та мають заголовки.	Точне подання даних у письмовій формі, але схеми та таблиці не представлені.	Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні, цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для кожного своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ПЕРІОД ДОРОСЛІШАННЯ В УМОВАХ ОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ»

Тема 4. Зміст напрямів розвитку в період дорослішання в онтогенезі та дизонтогенезі (4 год.)

Завдання: ознайомтесь із просвітницьким [відео](#) про підлітковий вік; згадайте свій досвід цього періоду та напишіть есе на тему: «Підлітковий вік – моя історія».

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітко та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та робить загальні підсумки.	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 5. Психологічні новоутворення підліткового віку (4 год.)

Завдання: ознайомтесь із просвітницьким [відео](#) про підліткові субкультури; згадайте свій досвід цього періоду, знайомих, які захоплювались і дотримувались стилю життя якоїсь із субкультур; напишіть есе на тему: «Підліткова субкультура – мій досвід».

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
---------------------	----------------	-----------------------	--------------------------	------------------

Позиція автора	Виклад позиції дає чітке та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та робить загальні підсумки.	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 6. Акцентуації характеру в підлітковому віці (4 год.)

Завдання: опрацюйте [розділ підручника](#) (Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : посібник. Київ: Академвидав, 2009. 359 с.) про психологічні особливості педагогічно занедбаних підлітків. Складіть тезисний конспект основних положень розділу. Дайте відповідь на запитання: які типи причин виникнення педагогічної занедбаності у підлітковому віці?

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді тез розділу підручника. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Визначення важливої інформації	Студент/ка називає всі головні аспекти розділу підручника, логічно їх ранжуючи.	Студент/ка називає всі основні аспекти розділу підручника.	Студент/ка називає деякі основні аспекти розділу підручника.	Студент/ка не може точно визначити основні аспекти розділу підручника.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти обраної теми.	Розкрито тему та викладено основні моменти.	В тезах викладено деякі моменти.	В тезах не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але	Студент/ка має значні труднощі

	узагальнення з обраної теми.	описати, про що йдеться у статті.	має певне непорозуміння.	щодо узагальнення статті.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні, цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для кожного своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку підлітків та юнаків (4 год.)

Завдання: опрацюйте [розділ підручника](#) (Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : посібник. Київ: Академвидав, 2005. 202 с.) про психологічні особливості спілкування у ранній юності або розвиток пізнавальної сфери у ранній юності. Складіть тезисний конспект розділу щодо психологічних новоутворень тієї сфери, конспект якої Ви виконали.

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді тез розділу підручника. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Визначення важливої інформації	Студент/ка називає всі головні аспекти розділу підручника, логічно їх ранжуючи.	Студент/ка називає всі основні аспекти розділу підручника.	Студент/ка називає деякі основні аспекти розділу підручника.	Студент/ка не може точно визначити основні аспекти розділу підручника.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти обраної теми.	Розкрито тему та викладено основні моменти.	В тезах викладено деякі моменти.	В тезах не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення з обраної теми.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Якість джерел	Студент/ка самостійно знаходить іноземні (англомовні) та вітчизняні надійні, цікаві джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка самостійно знаходить вітчизняні надійні джерела інформації для кожного своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, за допомогою інших, знаходить принаймні 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.	Студент/ка, зі значною допомогою інших, знаходять щонайменше 2 надійних джерела інформації для кожної своєї ідеї чи кожного питання.

<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

МОДУЛЬ 3
«ПСИХОЛОГІЯ ДОРОСЛОСТІ: ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
«ПЕРІОД ДОРОСЛОСТІ: УСПІШНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА
ДЕЗАДАПТАЦІЯ»

Тема 1. Загальна характеристика періоду дорослості. Дискурс онтогенетичного та дизонтогенетичного сценаріїв (4 год.)

Завдання: ознайомтесь із просвітницьким [відео](#) одну із тем періоду дорослості – сенс життя. Поміркуйте над питаннями, які піднімаються у відео. Напишіть свої роздуми в есе: «Для чого дається життя?».

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітке та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та робить загальні підсумки.	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 2. Рання дорослість: стабільний розвиток та вікові кризи (4 год.)

Завдання: ознайомтесь із просвітницьким [відео](#) одну із тем періоду дорослості – вибір професії. Поміркуйте над питаннями, які піднімаються у відео. Напишіть свої роздуми в есе: «Чому я обираю спеціальну освіту?».

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітке та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та робить загальні підсумки.	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 3. Проблеми психічного здоров'я та соціальної дезадаптації в дорослому віці (4 год.)

Завдання: ознайомтесь із просвітницьким [відео](#) про можливості уяви для збереження позитивного настрою, збереження працездатності. Виконайте вправи, які пропонуються у відео. Проаналізуйте отриману інформацію. Напишіть свої роздуми в есе: «Як я використовую позитивне мислення?».

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
---------------------	----------------	-----------------------	--------------------------	------------------

Позиція автора	Виклад позиції дає чітке та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та робить загальні підсумки.	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 4. Психодіагностика особистості в дорослому віці (4 год.)

Завдання: ознайомтесь із [статею](#) про психологічний вік та його визначення.

Проведіть обрахунки та поміркуйте над результатом. Проведіть аналіз того, що у вас вийшло, що було зрозумілим, а що – ні. Додатково пройдіть тест на визначення психологічного віку [за посиланням](#). Свій досвід щодо прочитання статті та проходження тесту опишіть в есе: «Який мій психологічний вік?» .

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітке та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок	Аргументи надаються у досить логічному	Деякі деталі та аргументи подано	Багато деталей або аргументів

	подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та робить загальні підсумки.	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ПЕРІОД СТАРОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНІ ЗДОБУТКИ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Тема 5. Старість: зміна значущості напрямів розвитку (4 год.)

Завдання: ознайомтесь із сутністю фізіологічних вікових змін в організмі людини. Поміркуйте над прочитаним: що було зрозумілим, що не зрозумілим, що було цікавим. Напишіть есе за результатами своїх роздумів.

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітке та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.

	робить загальні підсумки.			
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 6. Психічне та фізичне здоров'я, реалізація мудрості (4 год.)

Завдання: ознайомтесь [із ідеями](#) для повного життя для літніх людей; про збереження активності в похилому віці самостійно. Поміркуйте та напишіть есе: «Якою я хочу бути бабусею?»

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітке та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та робить загальні підсумки.	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

Тема 7. Особливості психодіагностики осіб похилого віку (4 год.)

Завдання: ознайомтесь [із ідеями](#) для повного життя для літніх людей.

Поміркуйте та напишіть есе про свій час разом із бабусею та дідусем: «Мої молоді бабуся і дідусь».

Форма подання: Завдання виконується письмово від руки у вигляді есе. Написану від руки роботу потрібно зберігати у вигляді зображення у файлі із розширенням doc або pdf форматі; назва файлу повинна розпочинатись вашим прізвищем та ім'ям, зазначенням джерел інформації.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітко та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітке розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
<i>Бали</i>	2	1,5	1	0
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Узагальнення	Студент/ка підсумовує зміст роботи у кожній смисловій частині та робить загальні підсумки.	Студент/ка узагальнює зміст своєї роботи.	Студент/ка коротко підсумовує зміст роботи.	Студент/ка не використовує узагальнення.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0
Всього	5 балів			

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення. Творче практичне завдання, що діагностує уміння студента використовувати знання у ході розгляду практичної ситуації, а також вимагає активізації особистісного та творчого потенціалу майбутнього фахівця (інтерв'ю, пост, есе, аналіз відео тощо).

Критерії оцінювання відповіді на творче завдання

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Позиція автора	Виклад позиції дає чітко та зрозуміле висловлювання позиції автора.	Виступ дає загальне розуміння позиції автора з даної теми.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
бал	(5)	(4)	(2)	(0)
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти.	Розкрито тему та викладено основні моменти.	Викладено деякі моменти.	Не розкрито тему.
бал	(5)	(4)	(2)	(0)
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному

	та полегшує спостереження за авторським "баченням".	прослідкувати авторський хід думок.		або нелогічному порядку.
бал	(5)	(4)	(2)	(0)
Привабливість / дизайн	Презентація надзвичайно приваблива з точки зору дизайну, макету та акуратності.	Презентація приваблива з точки зору дизайну, макету та акуратності.	Презентація є досить привабливою, хоча може бути дещо неохайною.	Презентація оформлена без дотримання вимог.
бал	(5)	(4)	(2)	(0)
Обов'язкові елементи	Презентація включає всі обов'язкові елементи та додаткову інформацію.	Презентація включає всі обов'язкові елементи.	Презентація включає всі елементи, однак вони не розкриті і не обґрунтовані.	Відсутні декілька обов'язкових елементів.
бал	(5)	(4)	(2)	(0)
Всього	25 балів			

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7.1. Навчально-методична картка дисципліни «Психологія розвитку: онтогенез, дизонтогенез» (денна форма)

Разом: 180 год., лекції – 42 год., семінарські заняття – 42 год., модульний контроль – 12 год., самостійна робота – 84 год.

МОДУЛЬ 1 «Психологія розвитку дітей раннього та дошкільного віку: онтогенез, дизонтогенез»

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
Назва модуля	Теоретичні основи психології розвитку та психічний розвиток у несприятливих умовах		Цілісний розвиток в умовах онтогенезу та дизонтогенезу в ранньому та дошкільному віці				
Кількість балів за модуль	59 балів		110 балів				
	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Теоретичні засади психології розвитку та вікової періодизації. (1 бал)	Загальнотеоретичні проблеми психічного розвитку в несприятливих умовах. (1 бал)	Напрями розвитку в дитинстві. Комуникативно-мовленнєвий розвиток і спілкування. (1 бал)	Перший рік життя в умовах сприятливого розвитку та при дизонтогенезі. (1 бал)	Ранній вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. (1 бал)	Дошкільний вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. Готовність до навчання. (1 бал)	Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку в ранньому та дошкільному віці (1 бал)
Теми семінарських занять	Теоретичні засади психології розвитку та вікової періодизації. (1 бал)	Загальнотеоретичні проблеми психічного розвитку в несприятливих умовах. (1 бал)	Напрями розвитку в дитинстві. Комуникативно-мовленнєвий розвиток і спілкування. (1 бал)	Перший рік життя в умовах сприятливого розвитку та при дизонтогенезі. (1 бал)	Ранній вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. (1 бал)	Дошкільний вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. Готовність до навчання. (1 бал)	Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку в ранньому та дошкільному віці (1 бал)
Роб. на семін.зан.	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1(25 балів)		Модульна контрольна робота 2(25 балів)				
Підсумковий контроль	Розрахунок коефіцієнта: $k=169/100=1,69$						

МОДУЛЬ 2 «Психологія розвитку дітей шкільного віку: онтогенез, дизонтогенез»

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
Назва модуля	Цілісний розвиток в умовах онтогенезу та дизонтогенезу молодших школярів			Період дорослішання в умовах онтогенезу та дизонтогенезу			
Кількість балів за модуль	76 балів			93 бали			
	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Зміст напрямів розвитку молодших школярів в онтогенезі та дизонтогенезі. (1 бал)	Навчальні труднощі та шкільна дезадаптація у початковій школі. (1 бал)	Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку молодших школярів (1 бал)	Зміст напрямів розвитку в період дорослішання в онтогенезі та дизонтогенезі (1 бал)	Психологічні новоутворення підліткового віку. (1 бал)	Акцентуації характеру в підлітковому віці. (1 бал)	Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку підлітків та юнаків (1 бал)
Теми семінарських занять	Зміст напрямів розвитку молодших школярів в онтогенезі та дизонтогенезі. (1 бал)	Навчальні труднощі та шкільна дезадаптація у початковій школі. (1 бал)	Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку молодших школярів (1 бал)	Зміст напрямів розвитку в період дорослішання в онтогенезі та дизонтогенезі (1 бал)	Психологічні новоутворення підліткового віку. (1 бал)	Акцентуації характеру в підлітковому віці. (1 бал)	Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку підлітків та юнаків (1 бал)
Роб. на семін.зан.	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1(25 балів)			Модульна контрольна робота 2(25 балів)			
Підсумковий контроль	Розрахунок коефіцієнта: $k=169/100=1,69$						

МОДУЛЬ 3 «Психологія дорослості: онтогенез, дизонтогенез»

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		
Назва модуля	Період дорослості: успішна соціалізація та дезадаптації				Похилий вік: психологічні здобутки та психічне здоров'я		
Кількість балів за модуль	110 балів				53 бали		
	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Загальна характеристика періоду дорослості. Дискурс онтогенетичного та дизонтогенетичного сценаріїв. (1 бал)	Рання дорослість: стабільний розвиток та вікові кризи.. (1 бал)	Проблеми психічного здоров'я та соціальної дезадаптації в дорослому віці (1 бал)	Психодіагностика особистості в дорослому віці (1 бал)	Старість: зміна значущості напрямів розвитку. (1 бал)	Психічне та фізичне здоров'я та реалізація мудрості. (1 бал)	Особливості психодіагностики осіб похилого віку (1 бал)
Теми семінарських занять	Загальна характеристика періоду дорослості. Дискурс онтогенетичного та дизонтогенетичного сценаріїв (1 бал)	Рання дорослість: стабільний розвиток та вікові кризи.. (1 бал)	Проблеми психічного здоров'я та соціальної дезадаптації в дорослому віці (1 бал)	Психодіагностика особистості в дорослому віці (1 бал)	Старість: зміна значущості напрямів розвитку. (1 бал)	Психічне та фізичне здоров'я та реалізація мудрості.. (1 бал)	Особливості психодіагностики осіб похилого віку (1 бал)
Роб. на семін.зан.	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1(25 балів)				Модульна контрольна робота 2(25 балів)		
Підсумковий контроль	Розрахунок коефіцієнта: $k=169/100=1,69$						

7.2. Навчально-методична картка дисципліни «Психологія розвитку: онтогенез, дизонтогенез» (заочна форма)

Разом: 180 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 12 год., модульний контроль – 12 год., самостійна робота – 144 год.

МОДУЛЬ 1 «Психологія розвитку дітей раннього та дошкільного віку: онтогенез, дизонтогенез»

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
Назва модуля	Теоретичні основи психології розвитку та психічний розвиток у несприятливих умовах		Цілісний розвиток в умовах онтогенезу та дизонтогенезу в ранньому та дошкільному віці			
Кількість балів за модуль	47 балів		62 бали			
	1	2	3		4	
Теми лекцій	Теоретичні засади психології розвитку та вікової періодизації. (1 бал)		Напрями розвитку в дитинстві. Комунікативно-мовленнєвий розвиток і спілкування. Перший рік життя в умовах сприятливого розвитку та при дизонтогенезі. Ранній вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. (1 бал)			
Теми семінарських занять		Загальнотеоретичні проблеми психічного розвитку в несприятливих умовах. (1 бал)			Дошкільний вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. Готовність до навчання. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку в ранньому та дошкільному віці (1 бал)	
Роб. на семін.зан.		10 балів			10 балів	
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1(25 балів)		Модульна контрольна робота 2(25 балів)			
Підсумковий контроль	Розрахунок коефіцієнта: $k=109/100=1,09$					

МОДУЛЬ 2 «Психологія розвитку дітей шкільного віку: онтогенез, дизонтогенез»

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль 2			
Назва модуля	Цілісний розвиток в умовах онтогенезу та дизонтогенезу молодших школярів			Період дорослішання в умовах онтогенезу та дизонтогенезу			
Кількість балів за модуль	52 балів			57 бали			
	1	2		3		4	
Теми лекцій	Зміст напрямів розвитку молодших школярів в онтогенезі та дизонтогенезі. (1 бал)			Зміст напрямів розвитку в період дорослішання в онтогенезі та дизонтогенезі Психологічні новоутворення підліткового віку. (1 бал)			
Теми семінарських занять		Навчальні труднощі та шкільна дезадаптація у початковій школі. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку молодших школярів (1 бал)				Акцентуації характеру в підлітковому віці. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку підлітків та юнаків (1 бал)	
Роб. на семін.зан.		10 балів				10 балів	
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1(25 балів)			Модульна контрольна робота 2(25 балів)			
Підсумковий контроль	Розрахунок коефіцієнта: $k=109/100=1,09$						

МОДУЛЬ 3 «Психологія дорослості: онтогенез, дизонтогенез»

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		
Назва модуля	Період дорослості: успішна соціалізація та дезадаптації				Похилий вік: психологічні здобутки та психічне здоров'я		
Кількість балів за модуль	57 балів				52 бали		
	1	2		3	4		
Теми лекцій	Загальна характеристика періоду дорослості. Дискурс онтогенетичного та дизонтогенетичного сценаріїв. Рання дорослість: стабільний розвиток та вікові кризи.. (1 бал)				Старість: зміна значущості напрямів розвитку. Психічне та фізичне здоров'я та реалізація мудрості. (1 бал)		
Теми семінарських занять			Проблеми психічного здоров'я та соціальної дезадаптації в дорослому віці Психодіагностика особистості в дорослому віці (1 бал)				Особливості психодіагностики осіб похилого віку (1 бал)
Роб. на семін.зан.			10 балів				10 балів
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1(25 балів)				Модульна контрольна робота 2(25 балів)		
Підсумковий контроль	Розрахунок коефіцієнта: $k=109/100=1,09$						

8. Рекомендовані джерела

Основна

1. Вікова психологія : навчальний посібник / О.П. Сергеєнкова та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 375 с.
2. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник / О. В. Скрипченко [та ін.]. Київ: Каравела, 2014. 400 с.
3. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 423 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Dutkevych_Tetiana/Dytiacha_psykholohiia.pdf
4. Кобильченко В. Омельченко І. Спеціальна психологія. Київ: Академія. 2020. 224с
5. Хилько М.Е. Вікова психологія. 2017.
https://stud.com.ua/77852/psihologiya/vikova_psihologiya

Додаткова

1. Боярська-Хоменко А. В. Організація діяльності дітей з особливими освітніми потребами в закладах позашкільної освіти. *Теорія і методика навчання та виховання*. 2023. Випуск 54. С. 18-30. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/methodics/article/view/12802>
2. Бедна Ю. О. Особливості впливу музичних творів на процес сприйняття та психофізіологічний стан дітей з аутизмом на уроках музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*. Випуск 29. 2023. С. 185-191. URL: https://www.researchgate.net/publication/371577953_Osoblivosti_vplivu_muzicnih_tvoriv_na_a_proces_spriijnatta_ta_psihofiziologicnij_stan_ditej_z_autizmom_na_urokah_muzicnogo_mi_spectva
3. Зростаємо разом: книга для батьків дітей раннього віку. Посібник для батьків. К.: ВД «Калита», 2007. 154 с. URL: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/zrostaємо_razom.pdf
4. Карандашев, Ю. М. Рівнева хронологія онтогенетичного розвитку. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. Вип. 7, 96–110. URL: <https://journal.kdpu.edu.ua/psychology/article/view/7266>
5. Крайніков, Е. В. Психологія розвитку: словник-довідник. Київ : Арістей, 2004. 260 с.
6. Кутішенко В.П., Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія: практикум : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2009. 448 с.
7. Миценко Є. Визначення рівня психомоторного розвитку у дітей віком 4 років. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова*. 2022. Випуск 5(150). С.59-68. URL: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/783/769>
8. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія : підручник. Київ: Академвидав, 2015. 400 с.
9. Психологія аномального розвитку: навч.посіб / Т. Д. Кричковська. Київ: КНТ, 2018. 180 с.
10. Психологія людини з обмеженими можливостями: навч.посіб. / В. Й. Бочелюк, А. В. Турубанова. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
11. Ранній розвиток дитини. Як розвивається малюк від народження до трьох років: посібник для батьків. URL: <http://surl.li/aqjlc>
12. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : посібник. Київ: Академвидав, 2005. 202 с. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/890/Savchin.pdf
13. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : посібник. Київ: Академвидав, 2009. 359 с. URL: <https://textbook.com.ua/psihologiya/1473452492>
14. Садова І. І. Організація системи психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. *Гуманітарний форум*. Том 1. №1. 2023. С. 28-34. URL:

https://www.researchgate.net/publication/373226843_ORGANIZACIA_SISTEMI_PSIHOLOGO-PEDAGOGICNOGO_SUPROVODU_DITINI_Z_OSOBLIVIMI_OSVITNIMI_POTREBAMI

15. Сенько Т. В. (2022). Поведінкові проблеми дітей і підлітків. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2022. Вип. 7. 129–134. URL: <https://journal.kdpu.edu.ua/psychology/article/view/7271>
16. Сергієнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія. Навчальний посібник. К., Центр учбової літератури, 2012. 376 с. URL: <https://ksp.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/68/2021/05/%D0%92%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F-3.pdf>
17. Синьов В.М., Матвеева М.П. Психологія розумово відсталого дитини: підручник. Київ : Знання, 2008. 359 с.
18. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму: монографія. Київ : Фенікс, 2010. 368 с.
19. Спеціальна психологія : навч. посіб. / Н. Г. Пахомова, М. М. Кононова. Полтава : АСМІ, 2015. 359 с. URL: https://pidru4niki.com/82747/psihologiya/spetsialna_psihologiya
20. Тавровецька Н.І. Формування емоційних реакцій на неуспіх у дітей із затримкою психічного розвитку. *Проблеми сучасної психології*. 2021. Випуск 2(21). С.89-96.
21. Таран О.П. Психологічна готовність дитини до школи. Київ. : Шк. світ, 2010. 128 с.
22. Шевченко Н.Ф., Булгакова О.Ю., Ціник Я.Л. Особливості прояву агресивності у дітей старшого дошкільного віку.. *Проблеми сучасної психології*. 2021. Випуск 2(21). С.105-112.

Електронні ресурси:

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] / - Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національної академії наук України [Електронний ресурс] / - Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] / - Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>

Ресурси для неформальної та інформальної освіти.

1. Робота з дітьми, які мають синдром Дауна: цікаво про важливе. Онлайн вебінар на платформі НА УРОК. URL:<https://naurok.com.ua/webinar/robota-z-ditmi-scho-mayut-sindrom-dauna-cikavo-pro-vazhlive>
2. Робота з дітьми з розладами аутистичного спектру в інклюзивному класі. Онлайн вебінар на платформі НА УРОК. URL: <https://naurok.com.ua/webinar/robota-z-ditmi-z-rozladami-autistichnogo-spektru-v-inklyuzivnomu-klasi>

ДОДАТКИ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1

«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ТА ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК У НЕСПРИЯТЛИВИХ УМОВАХ»

Семінарське заняття 1. Теоретичні засади психології розвитку та вікової періодизації (2 год)

Завдання: підготуйтеся до тематичної дискусії за такими темами:

1. Теорія психічного розвитку.
2. Стадії розвитку та рушійні сили за Е. Еріксоном.
3. Теорія наочіння А. Бандури.
4. Рушійні сили розвитку: умови, суперечності та детермінанти.
5. Показники психічного розвитку: самосвідомість, спрямованість, діяльність, довільність.
6. Ввікова періодизація (показники психічного розвитку на кожному етапі: соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психологічні новоутворення).

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно опрацювати матеріал до лекції, відповідні розділи рекомендованих підручників; підготувати тезисний конспект-план письмово від руки у вигляді текстової схеми, яка містить усі ключові поняття, які логічно розміщені та схематично представлені зв'язки між ними. Додатково можна використовувати символічні позначення, малюнки.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підібраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко	Більшість	Всі аргументи чітко	Аргументи не чітко

	пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 2. Загальнотеоретичні проблеми психічного розвитку в несприятливих умовах (2 год)

Завдання: підготуйтеся до тематичної дискусії за такими темами:

1. Розкрийте принципи спеціальної психології. Поясніть на основі якої наукової теорії сформульовані принципи.
2. Характеристика та порівняння понять: статистична норма, функціональна норма, ідеальна норма. Чому ступінь «нормальності» є умовною категорією? На яких етапах надання допомоги дитині важливим є кожне з цих понять?
3. Розкрийте сутність класифікації видів дизонтогенезу. Які параметри покладено в основу визначення виду дизонтогенетичного розвитку?
4. Розкрийте зміст вікової обумовленості дизонтогеній. Згадайте види дизонтогенетичного розвитку та порівняйте: які вікові особливості можуть спостерігатись у кожного типу?
5. Розкрийте зміст умов дизонтогенетичного розвитку. Поміркуйте, чому неможливо виокремити одну із них як найважливішу? Які закономірності розвитку особистості ілюструють ці теоретичні положення?
6. Розкрийте загальні закономірності порушеного розвитку. Як ви розумієте відмінності між закономірностями 2 та 3 рівня?

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно опрацювати матеріал розділи рекомендованих підручників; об'єднатись у 6 підгруп; підготувати до однієї з тем тезисний конспект-план письмово від руки у вигляді текстової схеми, яка містить усі ключові поняття, які логічно розміщені та схематично представлені зв'язки між ними. Бути готовим під час заняття відповісти на питання до своєї теми та теми інших груп.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою				

студент отримує	
Всього	11 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ЦІЛІСНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХ ОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ В РАНЬОМУ ТА ДОШКІЛЬНОМУ ВІСІ»

Семінарське заняття 3. Напрями розвитку в дитинстві. Комунікативно-мовленнєвий розвиток та спілкування (2 год)

Завдання: підготуйтеся до дискусії за такими темами:

1. Етапи формування потреби у спілкуванні дитини. Який зміст критеріїв оцінювання сформованості потреби у спілкуванні? Яке їх практичне значення для спеціального педагога?
2. Розкрийте роль потреби та мотивів спілкування для комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільника. Як впливають потреби та мотиви на формування мовленнєвих навичок?
3. Спілкування як особлива діяльність. Яке значення спілкування як діяльності для процесу формування мовленнєвих навичок та комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільника?
4. Початок психічного життя в пренатальний період. Яка роль розвитку нервової системи для успішного психічного та мовленнєвого розвитку? Який вплив спілкування матері на отримання перших психічних вражень дитини?
5. Спілкування в родині під час очікування народження дитини. Що дитина здатна сприймати та відчувати у різні періоди пренатального етапу розвитку? Як спілкування змінюється впродовж пренатального періоду і як це впливає на розвиток дитини?

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно опрацювати матеріал розділи рекомендованих підручників та відкриті джерела інформації; об'єднатись у 5 підгруп; підготувати до однієї з тем есе із основними теоретичними положеннями, які розкриють тему виступу, обов'язково вказати посилання на використані джерела. Бути готовим під час заняття презентувати отримані знання, відповісти на питання до своєї теми та теми інших груп.

Форма подання результату: есе.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача

	полегшує спостереження за авторським "баченням".	авторський хід думок.	робить есе трохи заплутаним.	та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>1 0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання джерел інформації	Усі джерела, що використовуються для мають посилення та є науково достовірними, а не популярними.	Більшість джерел, що використовуються для мають посилення та є науково достовірними, а не популярними.	Окремі джерела, що використовуються для мають посилення та є науково достовірними, а не популярними..	Багато джерел є підозрілими (не заслуговують довіри) та/або не цитуються правильно.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 4. Перший рік життя в умовах сприятливого розвитку та при дизонтогенезі (2 год)

Завдання: об'єднайтесь у 4 групи. Підготуйтеся за такими завданнями:

1. Розвиток дитини 1-го року життя: світ дитини та її здатності. використайте відповідний матеріал [путівника для батьків](#). Підготуйте презентацію на 6 слайдів, в яких тезисно та візуально розкрийте зміст. Зміст слайду має містити результат переосмислення інформації посібника у вигляді тез, схем, а не тільки текстову інформацію.
2. Типовий та атиповий психофізичний розвиток дитини 2 місяців за матеріалами 7 коротких відео [за покликанням](#). Підготуйте презентацію на 7 слайдів з описом: як рухається, як реагує на дорослого, на іграшку, на зміну положення тіла дитина з типовим і нетиповим розвитком у 2 місяці на відео.
3. Типовий та атиповий психофізичний розвиток дитини 4 місяців за матеріалами 5 коротких відео [за покликанням](#). Підготуйте презентацію на 5 слайдів з описом: як рухається, як реагує на

дорослого, на іграшку, на зміну положення тіла дитина з типовим і нетиповим розвитком у 4 місяці на відео.

4. Типовий та атиповий психофізичний розвиток дитини 6 місяців за матеріалами 8 коротких відео [за покликанням](#). Підготуйте презентацію на 8 слайдів з описом: як рухається, як реагує на дорослого, на іграшку, на зміну положення тіла дитина з типовим і нетиповим розвитком у 6 місяців на відео.

Підготуйте усно презентувати опрацьований матеріал та обговорювати матеріал.

Форма подання результату: презентація.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації	Вся інформація, представлена в презентації, була чіткою, точною та ретельно підбраною на основі опрацьованої літератури	Більшість інформації, представленої в презентації та була здебільшого чіткою, точною та ретельно підбраною	Частина інформації, представленої в презентації була чіткою та точною, або не була ретельно підбраною	Інформація, представлена в презентації, не відповідала завданню
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Узагальнення та результати роботи	Знання з теми засвоєно, а загальні результати представлено і ефективно використано для роботи на занятті	Знання з теми здебільшого засвоєно, а результати представлено в презентації	Узагальнення результатів підготовчої роботи дещо утруднене	Результати роботи не формулюються студентом
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
	Професійний вигляд, точне і творче представлення даних у презентації	Точне представлення даних у презентації		Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.

	активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	на занятті.		
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 5. Ранній вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу (2 год.)

Завдання: об'єднайтесь у 4 групи. Підготуйтеся за такими завданнями:

1. Розвиток пізнавальної сфери переддошкільника за посібником [«Вікова психологія»](#). Підготуйте презентацію на 5 слайдів, в яких тезисно та візуально розкрийте зміст. Зміст слайду має містити результат переосмислення інформації посібника у вигляді тез, схем, а не тільки текстову інформацію.
2. Розвиток дитини від 1 до 2 років. Використайте відповідний матеріал [путівника для батьків](#). Підготуйте презентацію на 4 слайди, в яких тезисно та візуально розкрийте зміст. Зміст слайду має містити результат переосмислення інформації посібника у вигляді тез, схем, а не тільки текстову інформацію.
3. Розвиток дитини від 2 до 3 років. Використайте відповідний матеріал [путівника для батьків](#). Підготуйте презентацію на 4 слайди, в яких тезисно та візуально розкрийте зміст. Зміст слайду має містити результат переосмислення інформації посібника у вигляді тез, схем, а не тільки текстову інформацію.
4. Як вибрати безпечну та корисну іграшку малюку?. Використайте відповідний матеріал [путівника для батьків](#). Підготуйте презентацію на 4 слайди, в яких тезисно та візуально розкрийте зміст. Зміст слайду має містити результат переосмислення інформації посібника у вигляді тез, схем, а не тільки текстову інформацію.

Підготуйтеся усно презентувати опрацьований матеріал та обговорювати матеріал.

Форма подання результату: презентація.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації	Вся інформація, представлена в презентації, була чіткою, точною та ретельно підбраною на основі опрацьованої літератури	Більшість інформації, представленої в презентації та була здебільшого чіткою, точною та ретельно підбраною	Частина інформації, представленої в презентації була чіткою та точною, або не була ретельно підбраною	Інформація, представлена в презентації, не відповідала завданню
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>

Узагальнення та результати роботи	Знання з теми засвоєно, а загальні результати представлено і ефективно використано для роботи на занятті	Знання з теми здебільшого засвоєно, а результати представлено в презентації	Узагальнення результатів підготовчої роботи дещо утруднене	Результати роботи не формулюються студентом
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
	Професійний вигляд, точне і творче представлення даних у презентації	Точне представлення даних у презентації		Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 6. Дошкільний вік в умовах онтогенезу та дизонтогенезу. Готовність до навчання (2 год)

Завдання: об'єднайтесь у 5 груп та підготуйтеся до дискусії під час заняття за однією з тем:

1. Соціальна ситуація розвитку дитини дошкільного віку. Використайте матеріал відповідно розділу посібника [«Вікова психологія»](#).
2. Ігрова діяльність дошкільників. Використайте матеріал відповідно розділу посібника [«Вікова психологія»](#).
3. Шкільна зрілість – готовність до навчання в школі. Використайте матеріал відповідно розділу посібника [«Вікова психологія»](#).
4. Теоретичний огляд особливостей дітей з особливими потребами дошкільного віку. Скористайтесь [статею](#) Людмили Статюк, сторінками 77-78.

5. Особливості сприймання оточення дітей дошкільного віку з порушенням зору. Використайте матеріал розділу [посібника](#) на с.30-35. Будьте уважні – виокремлюйте лише ту інформацію, яка описує особливості дітей зі зниженим зором.

Підготуйтеся усно презентувати опрацьований матеріал та обговорювати матеріал.

Форма подання результату: презентація.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації	Вся інформація, представлена в презентації, була чіткою, точною та ретельно підбраною на основі опрацьованої літератури	Більшість інформації, представлена в презентації та була здебільшого чіткою, точною та ретельно підбраною	Частина інформації, представлена в презентації була чіткою та точною, або не була ретельно підбраною	Інформація, представлена в презентації, не відповідала завданню
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Узагальнення та результати роботи	Знання з теми засвоєно, а загальні результати представлено і ефективно використано для роботи на занятті	Знання з теми здебільшого засвоєно, а результати представлено в презентації	Узагальнення результатів підготовчої роботи дещо утруднене	Результати роботи не формулюються студентом
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
	Професійний вигляд, точне і творче представлення даних у презентації	Точне представлення даних у презентації		Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал

За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує	
Всього	11 балів

Семинарське заняття 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку (2 год.)

Завдання: підготуйтеся до дискусії під час заняття за результатами роботи із посібником:

1. Ознайомтесь із посібником [Діагностика готовності дітей до школи](#). Оберіть дві методики з різних видів готовності (фізіологічна на с.20-25, психологічна с.31, с.48-49, с.52-53, с.98-99, с.106-108, с.114-115, с.116-117; пізнавальна с.54, с.55-58, с. 59-65, с.66-67, с.74, с.85-86; особистісна с.33-34, с.42-43, с.5-51). Проведіть їх на своїх друзях, рідних, колегах – змодельуйте психодіагностичну ситуацію.
2. Свій досвід опишіть у письмовій роботі. Також можна провести комплексу авторську методику Н. Стадненко, Т. Ілляшенко, А. Обухівської на с.123-153.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно рівномірно розподілити діагностичні методики між собою в групі, ознайомитись з ними, підготуватись до проведення, змодельувати діагностичну ситуацію (з друзями, колегами, родичами тощо), зафіксувати результат. За результатами написати письмову роботу про свій досвід: що вдалося зробити, які були труднощі, що допомогло їх подолати. Сфотографувати фрагменти підготовки та проведення діагностики, оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує	Використовує	Використовує	Використовує

	відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
<i>Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)</i>				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

МОДУЛЬ 2

«ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ:ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

«ЦІЛІСНИЙ РОЗВИТОК В УМОВАХОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ»

Семінарське заняття 1. Зміст напрямів розвитку школярів в умовах онтогенезу та дизонтогенезу (2 год.)

Завдання: підготуйтеся до дискусії під час заняття за однією із запропонованих нижче тем:

1. Особливості мовлення молодшого школяра зі зниженим інтелектом.
2. Особливості пізнавальних процесів молодшого школяра зі зниженим інтелектом.
3. Особливості розвитку особистості молодшого школяра зі зниженим інтелектом.
4. Особливості мовлення молодшого школяра із затримкою психічного розвитку.
5. Особливості розвитку особистості молодшого школяра зі зниженим слухом.
6. Особливості діяльності особистості молодшого школяра зі зниженим

- слухом.
7. Особливості розвитку особистості молодшого школяра зі зниженим зором.
  8. Особливості діяльності особистості молодшого школяра зі зниженим зором.
  9. Особливості розвитку особистості молодшого школяра з порушенням мовлення.
  10. Особливості діяльності особистості молодшого школяра з порушенням мовлення.
  11. Особливості розвитку пізнавальної сфери молодших школярів із порушенням опорно-рухового апарату.
  12. Особливості розвитку особистості молодших школярів із порушенням опорно-рухового апарату.
  13. Особливості розвитку пізнавальної сфери молодших школярів із аутизмом.
  14. Особливості розвитку особистості молодших школярів із розладами аутистичного спектра.
  15. Особливості діяльності молодших школярів із аутизмом.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із [рекомендованими джерелами](#), скласти письмовий конспект до відповіді, підготуватись до обговорення під час семінару. Письмову роботу прикріпити до відповідного завдання в ЕНК. Під час роботи на семінарі рекомендовано вести конспект, фіксуючи тези за виступами одногрупників. Фото конспекту також прикріпити до ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підібраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує	Використовує	Використовує	Використовує

	відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 2. Навчальні труднощі та шкільна дезадаптація у початковій школі (2 год.)

Завдання: ознайомтесь із теоретичним матеріалом до теми за [ПОКЛИКАННЯМ](#) та підготуйте письмовий конспект до однієї з тем:

1. Сутність та особливості проявів шкільної дезадаптації у молодших школярів.
2. Види шкільної дезадаптації у дітей молодшого шкільного віку та її профілактика.
3. Можливі причини шкільної дезадаптації.

У конспекті наведіть приклад зі свого досвіду, як проявляється шкільна адаптації (згадайте своє шкільне навчання або розпитайте батьків, друзів, родичів).

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із рекомендованими джерелами, скласти письмовий конспект до відповіді, підготуватись до обговорення під час семінару. Письмову роботу прикріпити до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				

Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 3. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку молодших школярів (2 год.)

Завдання: підготуйтеся до дискусії під час заняття за результатами роботи із [збірником](#) діагностичних методик Ю. Рібцун. Ознайомтеся із збірником методик діагностики молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення. Оберіть одну з комплексних методик (вивчення стану сенсомоторного розвитку Я. Керна-Йерасика с.18; визначення особливостей мовлення, наочно-образного мислення, просторових уявлень с.26; вивчення довільності психічних

процесів с. 32) Проведіть її на своїх друзях, рідних, колегах – змоделуйте психодіагностичну ситуацію. Свій досвід опишіть у письмовій роботі.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно рівномірно розподілити діагностичні методики між собою в групі, ознайомитись з ними, підготуватись до проведення, змоделувати діагностичну ситуацію (з друзями, колегами, родичами тощо), зафіксувати результат. За результатами написати письмову роботу про свій досвід: що вдалося зробити, які були труднощі, що допомогло їх подолати. Сфотографувати фрагменти підготовки та проведення діагностики, оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.

	видах діяльності на занятті.			
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ПЕРІОД ДОРОСЛІШАННЯ В УМОВАХ ОНТОГЕНЕЗУ ТА ДИЗОНТОГЕНЕЗУ»

Семінарське заняття 4. Зміст напрямів розвитку в період дорослішання в онтогенезі та дизонтогенезі (2 год.)

Завдання: підготуйтеся до групової дискусії з таких тем:

1. Особливості розвитку підлітків із сенсорними порушеннями.
2. Особливості розвитку підлітків із порушенням опорно-рухового апарату.
3. Особливості розвитку підлітків із розладами аутистичного спектра.
4. Особливості розвитку підлітків із порушенням інтелектуального розвитку.
5. Особливості розвитку підлітків із порушенням мовлення.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із рекомендованими джерелами, скласти письмовий конспект до відповіді, підготуватись до обговорення під час семінару. Письмову роботу прикріпити до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує	Використовує	Використовує	Використовує

	відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 5. Психологічні новоутворення підліткового віку (2 год.)

Завдання: підготуйте структуровану письмову роботу, в якій проілюструйте на прикладах свого підліткового віку, як відбулось формування психологічних новоутворень: як змінювались ваші пізнавальні можливості, розвивалось мовлення, самосвідомість, сфера інтересів та мотивів діяльності, спілкування. Намагайтесь добрати приклади до кожного виду психологічних новоутворень, які згадувались на лекції та в підручниках. Підготуйте презентувати та аргументувати свою роботу під час семінару.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із рекомендованими джерелами, скласти письмовий конспект до відповіді, підготуватись до обговорення під час семінару. Письмову роботу прикріпити до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представлені в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представлені в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підібраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання	Кожна основна думка	Кожна основна	Кожна основна думка	Кожна думка не

фактів та статистичних даних	добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 6. Акцентуації характеру в підлітковому віці (2 год.)

Завдання: ознайомтесь із рекомендованими джерелами до курсу до теми, опрацюйте розділ [підручника](#). Згадайте свій підлітковий вік. Чи спостерігали акцентуйовані риси у себе чи своїх однолітків, персонажів мультфільмів, кіно чи книги, які демонструють акцентуйовані риси характеру. Опишіть свій досвід або когось з однолітків: поведінку, яка демонструє акцентуацію, аргументуйте свою позицію. Підготуйтеся презентувати свою думку під час семінару. Письмову роботу прикріпіть до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: есе.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				

Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>1 0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати, про що йдеться у статті.	Студент/ка точно резюмує більшу частину статті, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання джерел інформації	Усі джерела, що використовуються для мають посилання та є науково достовірними, а не популярними.	Більшість джерел, що використовуються для мають посилання та є науково достовірними, а не популярними.	Окремі джерела, що використовуються для мають посилання та є науково достовірними, а не популярними..	Багато джерел є підозрілими (не заслуговують довіри) та/або не цитуються правильно.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 7. Основи психолого-педагогічної діагностики особливостей розвитку підлітків та юнаків (2 год.)

Завдання: підготуйтеся до дискусії під час заняття за результатами проведення однієї з методик діагностики, які обговорювались під час лекції. Оберіть одну з методик, ознайомтесь із процедурою проведення, підготуйте матеріали, протокол. Проведіть методику на собі, на своїх друзях, рідних, колегах – змодельуйте психодіагностичну ситуацію. Свій досвід опишіть у письмовій роботі.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно

рівномірно розподілити діагностичні методики між собою в групі, ознайомитись з ними, підготуватись до проведення, змодельовати діагностичну ситуацію (з друзями, колегами, родичами тощо), зафіксувати результат. За результатами написати письмову роботу про свій досвід: що вдалося зробити, які були труднощі, що допомогло їх подолати. Сфотографувати фрагменти підготовки та проведення діагностики, оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підібраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				<i>1 бал</i>

За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує	
Всього	11 балів

МОДУЛЬ 3
«ПСИХОЛОГІЯ ДОРОСЛОСТІ: ОНТОГЕНЕЗ, ДИЗОНТОГЕНЕЗ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
«ПЕРІОД ДОРОСЛОСТІ: УСПІШНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА ДЕЗАДАПТАЦІЯ»

Семінар 1. Загальна характеристика періоду дорослості. Дискурс онтогенетичного та дизонтогенетичного сценаріїв (2 год.)

Завдання: підготуйте просвітницький буклет на одну із тем:

1. Вік живи – вік навчайся, або чому важливо продовжувати навчатись усе життя?
2. Сенс життя – як знайти і не загубити?
3. У чому щастя: родина чи професія? Знайди баланс
4. Самореалізація навіть в інвалідному візку
5. Оберіть самостійно тему, яка вас цікавить, тему, про яку хотіли б щось сказати.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із матеріалами лекції та у відкритих джерелах. Підготувати презентація на 5 слайдів. Бути готовими презентувати свої думки та позицію під час семінару. Оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК

Форма подання результату: презентація.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації	Вся інформація, представлена в презентації, була чіткою, точною та ретельно підбраною на основі опрацьованої літератури	Більшість інформації, представленої в презентації та була здебільшого чіткою, точною та ретельно підбраною	Частина інформації, представленої в презентації була чіткою та точною, або не була ретельно підбраною	Інформація, представлена в презентації, не відповідала завданню
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Узагальнення та результати роботи	Знання з теми засвоєно, а загальні результати представлено і ефективно використано для роботи на занятті	Знання з теми здебільшого засвоєно, а результати представлено в презентації	Узагальнення результатів підготовчої роботи дещо утруднене	Результати роботи не формулюються студентом
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
	Професійний вигляд, точне і творче представлення даних	Точне представлення даних у презентації		Дані не відображаються АБО є неточними.

	у презентації			
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 2. Рання дорослість: стабільний розвиток та вікові кризи (2 год.)

Завдання: підготуйте дискусії під час заняття на одну із тем:

1. Індивідуальність особистості періоду ранньої дорослості (соціальний статус, спосіб життя, система цінностей, життєві плани та стратегії тощо).
2. Психофізичні зміни у ранньому дорослому віці (сенсорні, моторні функції, пам'ять) .
3. Розвиток інтелекту в період ранньої дорослості (компетентність, талант, різні види досвіду).
4. Динамічні зміни психічних функцій у ранньому дорослому віці (мислення, пам'ять, мовлення).
5. Емоційний розвиток особистості в період ранньої дорослості.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із матеріалами лекції, розділами підручника та у відкритих джерелах. Підготувати структуровану письмову роботу із посиланнями на джерела інформації. Бути готовими презентувати свої думки та позицію під час семінару. Оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: структурована письмова робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 3. Проблеми психічного здоров'я та соціальної дезадаптації в дорослому віці (2 год.)

Завдання: підготуйте просвітницький буклет на одну із тем:

1. Криза 40 років – переоцінка досвіду.

2. Мотиваційна криза дорослого віку – знайди баланс.
3. Керуй своїми емоціями – керуй своїм життям.
4. Кожен день дізнавайся нове – старість не наступить.
5. Стосунки на все життя – простий спосіб до саморозвитку.
6. Оберіть самостійну цікаву для вас тему.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із матеріалами лекції та у відкритих джерелах. Підготувати презентацію на 5 слайдів. Бути готовими презентувати свої думки та позицію під час семінару. Оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК

Форма подання результату: презентація.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації	Вся інформація, представлена в презентації, була чіткою, точною та ретельно підбраною на основі опрацьованої літератури	Більшість інформації, представленої в презентації та була здебільшого чіткою, точною та ретельно підбраною	Частина інформації, представленої в презентації була чіткою та точною, або не була ретельно підбраною	Інформація, представлена в презентації, не відповідала завданню
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Узагальнення та результати роботи	Знання з теми засвоєно, а загальні результати представлено і ефективно використано для роботи на занятті	Знання з теми здебільшого засвоєно, а результати представлено в презентації	Узагальнення результатів підготовчої роботи дещо утруднене	Результати роботи не формулюються студентом
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
	Професійний вигляд, точне і творче представлення даних у презентації	Точне представлення даних у презентації		Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.

	презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	презентує, активний на занятті.		
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів

Семінарське заняття 4. Психодіагностика особистості в дорослому віці (2 год.)

Завдання: підготуйтеся до дискусії під час заняття за результатами проведення однієї з методик діагностики, які обговорювались під час лекції. Оберіть одну з методик, ознайомтесь із процедурою проведення, підготуйте матеріали, протокол. Проведіть методику на собі, на своїх друзях, рідних, колегах – змодельуйте психодіагностичну ситуацію. Свій досвід опишіть у письмовій роботі.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно обрати одну з діагностичних методик, ознайомитись з нею, підготуватись до проведення, змодельувати діагностичну ситуацію (з друзями, колегами, родичами тощо), зафіксувати результат. За результатами написати письмову роботу про свій досвід: що вдалося зробити, які були труднощі, що допомогло їх подолати. Сфотографувати фрагменти підготовки та проведення діагностики, оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну	Використовує відповідну	Використовує лексику, що	Використовує некоректну

	професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
<i>Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)</i>				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ПЕРІОД СТАРОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНІ ЗДОБУТКИ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я»

Семінарське заняття 5. Старість: зміна значущості напрямів розвитку (2 год.)

Завдання: підготуйте дискусії під час заняття на одну із тем:

1. Емоційна сфера людини похилого віку: ресурси та дефіцити.
2. Задоволеність життям у старості – приховані ресурси.
3. Сім'я та людина похилого віку.
4. Особистість та здоров'я людини похилого віку.
5. Фізична активність та активні старість – секрети довголіття.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із матеріалами лекції, розділами підручника та у відкритих джерелах. Підготувати структуровану письмову роботу із посиланнями на джерела інформації. Бути готовими презентувати свої думки та позицію під час семінару. Оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК

Форма подання результату: структурована письмова робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
<i>Критерії оцінювання підготовленого завдання</i>				

Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал
За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 6. Психічне та фізичне здоров'я, реалізація мудрості (2 год.)

Завдання: підготуйте просвітницький буклет на одну із тем:

1. Як продовжити продуктивне життя своїм батькам з деменцією?
2. Відтермінуємо наближення хвороби Альцгеймера – поради молодим.
3. Щоденні кроки для старості без хвороби Паркінсона.
4. Зберігаємо мозок здоровим і молодим – 10 порад на кожен день.
5. Збережи молодість до глибокої старості.

6. Оберіть самостійну цікаву для вас тему.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно ознайомитись із матеріалами лекції та у відкритих джерелах. Підготувати презентацію на 5 слайдів. Бути готовими презентувати свої думки та позицію під час семінару. Оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК

Форма подання результату: презентація.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації	Вся інформація, представлена в презентації, була чіткою, точною та ретельно підбраною на основі опрацьованої літератури	Більшість інформації, представленої в презентації та була здебільшого чіткою, точною та ретельно підбраною	Частина інформації, представленої в презентації була чіткою та точною, або не була ретельно підбраною	Інформація, представлена в презентації, не відповідала завданню
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Узагальнення та результати роботи	Знання з теми засвоєно, а загальні результати представлено і ефективно використано для роботи на занятті	Знання з теми здебільшого засвоєно, а результати представлено в презентації	Узагальнення результатів підготовчої роботи дещо утруднене	Результати роботи не формулюються студентом
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
	Професійний вигляд, точне і творче представлення даних у презентації	Точне представлення даних у презентації		Дані не відображаються АБО є неточними.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та пояснюючи нові слова для більшості слухачів.	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує				1 бал

За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує	
Всього	11 балів

Семінарське заняття 7. Особливості психодіагностики осіб похилого віку (2 год.)

Завдання: підготуйтеся до дискусії під час заняття за результатами проведення однієї з методик діагностики, які обговорювались під час лекції. Оберіть одну з методик, ознайомтесь із процедурою проведення, підготуйте матеріали, протокол. Змодельуйте психодіагностичну ситуацію та проведіть методику на собі, на своїх друзях, рідних, колегах. Свій досвід опишіть у письмовій роботі.

Під час підготовки до семінарського заняття студентам потрібно обрати одну з діагностичних методик, ознайомитись з нею, підготуватись до проведення, змодельувати діагностичну ситуацію (з друзями, колегами, родичами тощо), зафіксувати результат. За результатами написати письмову роботу про свій досвід: що вдалося зробити, які були труднощі, що допомогло їх подолати. Сфотографувати фрагменти підготовки та проведення діагностики, оформити письмову роботу та прикріпити ці матеріали до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання результату: письмова структурована робота.

Критерії оцінювання практичного заняття:

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Інформація	Вся представлена інформація чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах чітка, точна та ретельно підібрана.	Більшість інформації, представленої в матеріалах, є чіткою та точною, але не ретельно підбраною.	Інформація має кілька неточностей або не є чіткою.
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Використання фактів та статистичних даних	Кожна основна думка добре підтверджена кількома відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка адекватно підтверджена відповідними фактами, статистикою та/або прикладами.	Кожна основна думка підтверджена фактами, статистикою та/або прикладами, але актуальність деяких з них є сумнівною.	Кожна думка не підтверджена.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Аргументація	Усі аргументи чітко пов'язані з ідеєю та логічно організовані.	Більшість аргументів чітко та логічно пов'язані з ідеєю.	Всі аргументи чітко пов'язані з ідеєю, але організовані нечітко і нелогічно.	Аргументи не чітко пов'язані з ідеєю.
<i>Бали</i>	<i>1,5</i>	<i>1</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
Лексика	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії. Розширює словниковий запас аудиторії, використовуючи та	Використовує відповідну професійну лексику для аудиторії, використовуючи нові слова.	Використовує лексику, що відповідає аудиторії, але не включає незнайомих слів.	Використовує некоректну професійну лексику.

	пояснюючи нові слова для більшості слухачів.			
<i>Бали</i>	<i>1</i>	<i>0,75</i>	<i>0,5</i>	<i>0</i>
<i>Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)</i>				
Активність та участь	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент підготовлений до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, достатньо активний на занятті.	Студент не підготовлений до заняття.
<i>Бали</i>	<i>5 балів</i>	<i>4-3 бали</i>	<i>2-1 бали</i>	<i>0 балів</i>
За відвідування ОЧНОГО заняття студент отримує За відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання) з включеною камерою студент отримує				1 бал
Всього				11 балів